

Ringo

Klaus Gena

klausgena@gmail.com

<http://www.ikenmijnlada.com>

17 augustus 2001

Ringo zit al twee dagen in de struiken. Op een nacht heeft hij zich daar neergeplant, met zijn rugzak vol proviand. Gedroogde paddestoelen en beukennootjes. Met een plastic schepje heeft hij een kuil gegraven van anderhalve meter diep. Hij steekt er met hoofd en schouders uit. Zorgvuldig heeft hij zich ingedekt met droge bladeren.

Voor hem strekt zich een brede straat uit, breed genoeg om een tankcolonne te laten passeren. Aan beide kanten wordt de straat afgezoomd door dure winkels. De brede granieten trottoirs zijn gescheiden van de rijweg door een rij bomen en struiken.

Ringo schuilt onder een kruisbessenplant. De voorbije twintig jaar heeft hij doorgebracht in een isolatiecel. Zonder een bepaalde reden. Waar hij woont was het de gewoonte om af en toe iemand op te pakken en te doen verdwijnen. De slachtoffers werden een zwart minibusje ingetrokken. Wanneer op straat een zwart busje verscheen rende iedereen zo snel mogelijk weg.

Op een dag, twintig jaar geleden, was Ringo te laat. Hij merkte niet hoe de mensen rondom hem zich plots verstopten in portieken, zijstraten en binnenkoertjes. Hij stond voor de vitrine van een speelgoedwinkel te staren naar een poppenhuis dat hij wilde kopen voor zijn dochter. Hij had bijna al het geld bijeen gespaard en stond op het punt de winkel binnen te stappen om het nog eens langs alle kanten te bekijken. De verkoopster begon hem al te kennen. Enkel toen hij aan de schouders werd weggesleurd van de vitrine, snapte hij de ernst van de situatie. Drie mannen propten hem in het zwarte minibusje. Een hield de deur open, een tweede trok Ringo een zak over zijn hoofd en een derde gaf hem een schop op zijn achterste, zodat hij de auto

invloog.

Toen ze aankwamen werd hij geboeid. De zak werd van zijn hoofd gelicht. Hij was op een onbekend treinstation beland. Samen met honderden lotgenoten. Ze werden in een wagon gestopt. De wagon reed vele dagen en nachten. In de wagon was het donker. Met zijn burens kon hij geen praatje maken, want iedereen zweeg. Het waren allemaal mannen van zijn leeftijd, tussen de dertig en de veertig jaar oud. Broodwinners. Ze wisten dat ze van deze reis niet zouden terugkeren en waren in sombere gedachten verzonken. Na de lange rit kwamen de wagons tot een halt. De deuren werden opengegooid. Ringo knipperde met zijn ogen. De grijze hemel verspreidde een egaal licht. De zon viel nergens te bekennen. Wolken ook niet. De horizon was vlak als een regel. Er groeiden geen bomen. Ook geen gras. Zelfs geen onkruid.

En het waaide.

Alle mannen, de trein bestond uit twintig wagons, werden verdeeld over barakken. In twee rijen liepen ze er naartoe. Hun boeien rammelden in de stilte.

In de barakken kreeg Ringo een bord soep: het eerste voedsel sinds hij was opgepakt. In de soep dreef een worteltje, geel van kleur. Ringo kauwde erop gedurende een half uur, om zijn geest met de smaak ervan te laten vollopen. Het worteltje vertelde hem over de zon, over warme zomerdagen en zoemende bromvliegen. Over vette grond en stortbuien, die het worteltje lang, groot en diep oranje hadden gemaakt. Een echte wortel, als het ware. Het worteltje vertelde hem hoe het op een dag geplukt was en samen met andere wortels in een zak was beland. Hoe de zak lange tijd in een droge

ruimte had gestaan en het zijn frisse kleur was verloren en geleidelijk veranderd in een klein en miezerig worteltje. Uiteindelijk was het beland in de soep van de arme Ringo, die de laatste levensresten zoog uit het gele wortelvlees.

In het kamp golden twee regels. Er mocht niet gewerkt worden en er moest worden gezwegen. Ringo was opgelucht. Dagenlang lag hij te dromen op zijn brits. Wanneer hij pijn kreeg in de zij, maakte hij een wandeling op de binnenkoer. Maar al gauw kon hij nergens meer over dagdromen en plannen maken. Wat voor plannen kon je maken als heel je leven niet mocht werken en moest zwijgen? Droevig dacht hij aan zijn gezin. Op een nacht begon Ringo's buurman te praten in zijn slaap. Hij lispelde 'makreel in tomatensaus', geen buitengewone wens, noch een staatsgevaarlijke uitspraak. Maar meteen floepte het licht aan en werd iedereen wakker gemaakt. Mannen in leren kostuums en met stoppelbaarden net als charmezangers klopten met matrakken op de bedden en stopten voor dat van de man. Hij werd de barak uitgedragen. De man zweeg. Hij had evengoed kunnen roepen, want zijn lot was beslist. Hij vloog de isolatiecel in voor de rest van zijn dagen. Hiervoor was iedereen gewaarschuwd bij het binnenkomen van de gevangenis.

De volgende dag, toen Ringo zijn wandeling maakte en dacht aan zijn vrouw en zijn kinderen en aan het poppenhuisje dat hij niet had gekocht, nam hij zich voor om uit deze vreselijke plaats te ontsnappen. Hij wist echter niet hoever het was tot de dichtstbijzijnde bewoonde plek. Volgens zijn berekeningen moesten dat enkele honderden kilometers zijn. Aan vijftwintig kilometer per dag zou hij een goede week onderweg zijn. Hij spaarde de worteltjes uit zijn mond en verzamelde ze in een oude sok onder

zijn matras, voor onderweg. Maar al gauw merkte hij dat hij ze broodnodig had om te overleven. Wanneer hij een dag geen worteltje at, dan was hij ziek gedurende een hele week.

Op de lange duur gaf hij de hoop op zijn gezin nog ooit terug te zien en beging een wanhoopsdaad. Hij rende de binnenkoer op en riep uit volle borst: 'Ik wil naar huis!' Meteen werd hij omsingeld door de charmezangers met hun lange matrakken. Een bende nieuwsgierigen liep de barakken uit om te genieten van het spektakel, dat hen weer voor enkele dagen denkvoer zou verschaffen. Iedereen leek zich geschikt te hebben in zijn lot. Dat was vreemd. Alsof Ringo de enige was met gezond verstand. Hij krijste als een gek zijn longen leeg en stribbelde tegen zoveel hij kon. Hij werd naar de directeur van het kamp gebracht. Die was nieuwsgierig geworden. Op het kamp gebeurde immers niet veel.

De directeur was een jonge kerel. Hij zat hier tegen zijn goesting en telde de dagen af die nog overschoten tot zijn overplaatsing. Naar deze uithoek werd een ambtenaar van het Gevangenisministerie niet voor een lange periode gestuurd. Omdat er zo weinig vrijwilligers voor te vinden waren, werd er rijkelijk voor beloond.

De zorgeloze toekomst in het perspectief verzachtte enigszins de omstandigheden, maar toch was elke dag een vreselijke kwelling voor onze jonge directeur. Hij probeerde zijn geest te verstrooien met allerlei spelletjes en met sport, maar daar kon hij zijn dag niet mee vullen. Bovendien maakte de hevige wind een vroeg einde aan elk partijtje tennis. De bewakers konden niet schaken. Zijn vrouw had niet mee willen komen.

Voor hij vertrok om zijn functie op te nemen had de directeur van het

Departement Afgelegen Gevangeniskampen, een oude rot in het vak, hem voor een ding gewaarschuwd. Het kabinet van deze laatste was volgestouwd met allerlei knutselwerkjes van eigen makelij, hij beheerde als geen ander houtsnijkunst, kantenklossen en Chinees vingerschilderen. De directeur zei tegen zijn jonge beschermeling dat hij moest opletten voor een ding: 'Als je aan je sjarel begint te trekken, dan ben je verloren. Zie maar naar Paul Verdingens, zijn rug staat krom en het wit van zijn ogen is geel. Die zal gans zijn leven onderdirecteur blijven, je zal dat zien. De geest moet gezond blijven.' Om zijn woorden kracht bij te zetten, porde de directeur zijn jonge beschermeling in de schouder met zijn wijsvinger, terwijl hij vervolgde: 'Elke ochtend moet je een emmer koud water over je blote bovenlijf gieten. Met beide voeten op de grond, niet op beton of op een plankenvloer, dan gaat de band met de natuur verloren, maar op blote aarde. Luister maar naar mij.' Deze raad opvolgen werd met de dag moeilijker voor de jonge directeur. Hij had net de toiletdeur op de knip gedaan en zocht naar zijn favoriete passage in de prikkelende roman over Caligula die hij met de post had doen overkomen, toen hij Ringo hoorde roepen op de binnenkoer. Dit leek hem een ideale manier om zijn gedachten te verzetten. Eindelijk een gevangene met een eigen wil. Wie weet kon hij wel schaken?

De directeur nodigde Ringo uit in zijn privevertrekken en schotelde hem de meest uitgelezen wijnen en gerechten voor.

Maar Ringo was uit ander hout gesneden. Hij was niet van plan om het speeltje te worden van een verwend jongetje. Toen de directeur in zijn gunst probeerde te komen met allerlei voorstellen die een andere gevangene meteen door de knieën zouden doen gaan, zweeg Ringo als het graf.

Uiteindelijk werd Ringo de isolatiecel in geworpen. Voorgoed. Zoals in alle isolatiecellen was het pikdonker en viel er niks te beleven. Vier muren en een ijzeren deur. Een emmer die elke dag verversst werd en een blikken bordje voor de soep. Twintig jaar luizen tellen. Elk nieuwjaar liet de directeur een stomend varkensgebraad en een fles cognac naar Ringo's cel brengen, met de vraag of hij zich niet had bedacht. Ringo roerde het eten niet aan en zweeg. Zijn stilzwijgen werd gestraft en telkens kreeg hij een maand niets te eten. Met de komst van een nieuwe directeur eindigde deze traditie. Het dagelijkse leeggieten van de emmer en vullen van het bordje waren de enige tekenen van leven buiten de vier muren. Het was voorzien dat hij, zoals duizenden van zijn voorgangers, een stille dood zou sterven in zijn cel, maar dat mocht niet wezen.

Op een dag werd een staatsgreep gepleegd. De poorten van alle gevangenen werden opengegooid en iedereen werd vrijgelaten. Ook Ringo werd niet vergeten. Door juichende mannen werd hij de cel uit gedragen. Hij wist niet hoeveel tijd er voorbij was gegaan, want hij was al lang de tel verloren. Alle gevangenen werden gesloopt. De zwarte minibusjes bestonden niet meer. Nu stond hij op straat, voor de speelgoedwinkel van weleer. Het poppenhuis stond niet meer in de etalage. In plaats daarvan stonden er allerlei moderne speeltjes. Hij stapte de winkel binnen en vroeg naar het poppenhuis. De verkoopster zei dat die al lang niet meer verkocht werden, maar Ringo drong aan. De verkoopster haalde haar bazin erbij. Wonderwel herkende de bazin Ringo. Ze troonde hem mee naar de achterkant van de winkel, waar ergens diep in de kast, in stoffig inpakpapier, het poppenhuis lag weggeborgen. De vrouw wilde hem het poppenhuis cadeau doen,

maar Ringo weigerde en stopte haar zijn laatste geld in de handen. Toen hij de gevangenis verliet had hij wat geld gekregen, genoeg om naar huis terug te keren en een paar dagen te overleven.

Opgewekt liep hij de straat af en trok verder de stad in, op zoek naar zijn woonst van weleer, en meer bepaald zijn gezin. Het was twintig jaar geleden dat hij Michele, zijn vrouw, en Carina, zijn dochter, nog had gezien, en hij bereidde zich voor, hij had er lang over liggen nadenken, op de verrassing die dat teweeg zou brengen. Eindelijk kwam hij thuis aan. Alles kwam hem bekend voor. Hij belde aan. Een vreemde man deed de deur open. Ergens had Ringo dat wel verwacht.

‘Aangenaam, mijn naam is Ringo Vandavelde,’ zei hij en stak zijn rechterhand uit van onder het pak met het poppenhuis.

‘Daar maak je een vergissing, kerel,’ zei de man, die geen aandacht schonk aan Ringo’s uitgestoken hand, ‘Ik ben Ringo Vandavelde.’

Ringo was geschokt. ‘Dat is onmogelijk!’ riep hij uit. ‘Ik ben Ringo Vandavelde!’ Hij haalde zijn paspoort te voorschijn, ‘zie maar, zwart op wit!’

‘Dat vodje is al lang niet meer geldig,’ zei de dubbelganger, ‘en als je je niet meteen uit de voeten maakt, dan bel ik de politie.’

De vrouw en de dochter van de dubbelganger kwamen een kijkje nemen om te zien wat er aan de hand was. ‘Michele, leg Carina terug in bed!’ riep de dubbelganger. ‘Meneer hier heeft zich vergist van adres!’ De dubbelganger sloeg de deur dicht voor Ringo’s neus.

Ringo droop het af. Het poppenhuis had hij nog onder zijn oksel. Hij begreep dat het geen zin had om naar de politie te stappen. Zijn zaak was

verloren. Tegelijkertijd met hem, twintig jaar geleden, was heel zijn gezin verdwenen, en zijn appartement was ingenomen door onbekenden die hem van zijn naam hadden beroofd. Ringo wandelde door de stad, langs helverlichte winkelvitruines. In een van de winkels speelden televisietoestellen. Het nieuws werd vertoond en iemand deed een toespraak. Het was de gevangenisdirecteur! Ringo was er absoluut zeker van. De directeur was enkel wat kaler, wat grijzer en wat dikker geworden. Hij stond achter een pupiter met de staatssymbolen op afgebeeld en achter hem stond de vlag op een standaard. De President was aan het woord. Hoe kon dat nu, vroeg Ringo zich af. En die staatsgreep dan? De vrijheid? Waren dat lege woorden? Zijn de boosdoeners dan niet bestraft? Ringo liep verder, hij moest hier iets tegen ondernemen. Dit kon hij niet over zich laten gaan. Hij trok het bos in om na te denken. Enkele maanden leefde hij op een rantsoen van wortels, nootjes en paddestoelen. Op een kampvuurtje kookte hij soep uit grassprietjes.

Hij kwam te weten dat de President een monument moest inhuldigen, ter ere van de slachtoffers van de Zwarte Minibusjes. Het standbeeld zou worden opgericht in de hoofdstraat, recht in het centrum van de stad, zodat niemand vergat wat er was gebeurd. Elke dag wandelde Ringo door de buurt, op verkenning. De omliggende straten werden gecontroleerd door de veiligheidsdiensten. Ze pookten met lange ijzeren staven in vuilnisbakken en in struiken, om te zien of er geen bommen in verstopt zaten. Enkele dagen voor de inhuldiging werd het publiek op een afstand gehouden. Op een nacht slaagde Ringo erin om het cordon te doorbreken. Hij plantte zich neer onder een kruisbessenstruik op twintig stappen van het standbeeld, met zijn

rugzak vol proviand. Gedroogde paddestoelen en beukenootjes. Met een plastic schepje groef hij een kuil van anderhalve meter diep, tot hij er enkel nog uit stak met hoofd en schouders. Voor hem strekte zich de hoofdstraat uit. Ze was breed genoeg om een tankcolonne te laten passeren.

Ringo had een zwakke plek gevonden.

Het was zover. Het trottoir stond vol met mensen. Het cortège van de President kwam aangereden. De President stapte uit de wagen en begaf zich in de richting van het standbeeld. Rondom hem huppelden veiligheidsagenten die leken op charmezangers. Hun norske blik flikkerde zenuwachtig alle richtingen uit. Ze leken klaar om met hun brede borstkas voor een kogel te springen. De President schudde hier en daar de hand van een toeschouwer. Hij naderde de kruisbessenstruik. Ringo sprong uit de struik en beet de president in de nek. Met zijn scherp gevijlde tanden. Het was een pijnlijke affaire, die hem enkele weken had gekost. Met een nagelvijltje elke dag een stukje. Tot de uiteinden vlijmscherp waren. De tanden van een tijger. De charmezangers hadden zich op hem geworpen, maar Ringo liet niet los. Hij beet de nek van de President door, als die van een kip.

# # # # #